

Informace pro předsedu RVUR o plnění cílů podle čl. 7 směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti v období 2014 – 2020

Vláda ČR v březnu 2016 schválila 4. aktualizaci Národního akčního plánu energetické účinnosti (dále jen NAPEE-IV) s cílem dosáhnout kumulovaných ročních úspor konečné spotřeby energie (dále jen KSE) minimálně 50, 67 PJ za období 2014 – 2020.

V dubnu 2016 byla vypracována 4. Zpráva o pokroku v oblasti plnění vnitrostátních cílů energetické účinnosti v ČR podle čl. 24 směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti. Konstatuje se, že v r. 2014 bylo dosaženo úspor KSE ve výši 0, 667 TJ na základě opatření realizovaných v rámci programů období 2007 – 2013, v r. 2014 vlivem neotevření relevantních programů nebylo dosaženo žádných úspor. Díky účinnosti 7 ze 13 deklarovaných programů bylo dosaženo v r. 2015 nových úspor KSE ve výši 2, 704 PJ. Predikce nových úspor KSE do konce roku 2016 činí 10,859 PJ. To znamená v r. 2016 dosažení efektu více jak trojnásobek v porovnání s r. roky 2014 a 2015. Vzhledem k aktuální funkčnosti přijatých alternativních politických opatření je tedy ohroženo plnění závazků úspor KSE nejen do r. 2016 vč., ale zejména v následném období do konce r. 2020, úspory KSE by měly dosáhnout minimálně 12 TJ ročně. Jedná se tedy o velmi ambiciózní cíl s ohledem na stávající praxi.

I. Analýza příčin z pohledu odborného výboru RVUR pro udržitelnou energetiku

Souhrnně lze konstatovat, že reálnost dosažení predikovaného cíle kumulovaných ročních úspor KSE není ohrožena nedostatečnou úrovní technických požadavků, ale zejména organizačně administrativními vlivy. Dále je třeba konstatovat, že úspory energie obecně nejsou nosným tématem společenské debaty, je také pocítována nedostatečná podpora vlády této oblasti oproti pozornosti věnované výrobě energie.

Jako zásadní se však jeví nedostatečná propagace, osvěta a vzdělávání obecné veřejnosti k důležitosti efektivního nakládání s energií a maximální úspornosti při její spotřebě. V porovnání zájmu o odborné poradenství poskytované bezplatně v rámci Státního programu na podporu úspor energie a využití OZE je rok 2015 srovnatelný s r. 2002, tedy na začátku legislativně upraveného prostředí. Je třeba ještě upozornit, že v té době byly nabízeny investiční dotace z SR v pouze velmi omezeném ročním objemu cca 1 mld. Kč, přičemž se jednalo o sektor bydlení a budov veřejného sektoru. Tento stav je velmi závažný hlavně proto, že plnění cíle predikovaného ČR je sektorově zaměřeno na vysokou účast domácností, které jsou oproti podnikatelským subjektům a veřejnému sektoru velmi sensiblní ve svém rozhodování.

Vliv snižování zájmu o nezávislé kvalifikované poradenství se pak také promítá od r. 2006 do snižujícího se počtu realizovaných investičních akcí a jejich orientační hodnotě stavebních povolení (SP) na změny dokončených staveb v krajích ČR v roce 2007 – 2016. Lze dovodit, že se investoři zaměřují na menší rozsah opatření s jednodušší administrací ale také s nižším energeticky efektivním přínosem.

Vysledované příčiny lze formulovat následovně:

Slabé stránky
Nízká operativnost úprav podmínek čerpání OP
Administrativní složitost pro soukromý i municipální sektor
Nedostatečně alokované národní finanční zdroje
Nabídka finančních nástrojů, nízkouročené půjčky versus standardně zavedené dotace
Pozdní vydání podmínek vykazování úspor (MPO) a nastavení kontroly na jiné priority než udržitelnost a přínosy projektů energetických úspor.
Prakticky nerealizovatelná kontrola projektů energeticky úsporných projektů přes položkové rozpočty, kde nejsou relevantní možná srovnání.

Nízké povědomí a vzdělanost o udržitelné energetice a ověřených postupech při výstavbě, rekonstrukci a energetickém managementu
Nedostatečná koncepční podpora ze strany národních autorit (ministerstev) pro města a obce
Nízký přenos úspěšných municipálních projektů ze zahraničí
Nezájem a nemotivovanost měst k úsporám energie
Konkurence šedé ekonomiky a opatření mimo dotační tituly
Vysoká proměnnost podmínek programů pro žadatele
Nedostatečný Monitoring & Targeting programů
Hrozby
Nezájem investorů a vlastníků o podporované investice
Realizace opatření na úsporu KSE mimo legislativní prostředí (nízká efektivnost vynaložených prostředků, krácení příjmů SR) a z toho plynoucí špatná reputace energeticky úsporných činností a chování
Mnohem nižší finanční podpora udržitelné energetiky po roce 2020 z EU
Tlak na výjimky ze strany zahraničních investorů v ČR
Nízké povědomí o úsporách energie mezi vlastníky
Snižující se ceny energie

II. Návrh doporučení k řešení stavu zvyšování energetické efektivity

1. Vypracování variantního scénáře k plnění cíle 50,67 PJ (14,08 TWh) aktualizovaného NAPEE- IV, viz UV č. 215 ze dne 16. 3. 2016 pro odlišné objemy čerpání OP než je predikováno. S ohledem na zpoždění a z toho plynoucí přesun hlavního objemu očekávaných úspor KSE do období 2017 – 2020 může nastat nedostatek technických i pracovních kapacit pro přípravu a realizaci akcí financovaných z OP i NZÚ.
2. Zpracovat porovnání skutečně dosahovaných objemů úspor energie u projektů financovaných ze zdrojů OP s predikovanými a zavedenými do tab. 1 k čl. 7 směrnice;
3. Analyzovat možnost dosažení úspor KSE v bytovém sektoru oproti predikcím NAPEE-IV. Podle výsledků optimalizovat zaměření a souběh relevantních programů;
4. Analyzovat dostupné finanční objemy OP oproti skutečnému zájmu investorů. Následně operativně upravit programové podmínky. Stabilizovat a zajistit stejné podmínky a sjednotit výše dotací na shodná opatření u programů zaměřených do bytového sektoru;
5. Doplnit zveřejněné portfolio budov veřejného sektoru kromě základních informací o energeticky vztažné ploše i o možné úspory KSE (lze využít dostupné a ze zákona povinně zpracované energetické audity a průkazy energetické náročnosti). Tyto informace mohou sloužit jako motivace pro rozhodování o úsporných opatřeních i u budov mimo tento povinný rámec;
6. Jednoznačně formulovat požadavek na „nákladově efektivní“, případně definovat a zavést pojem „nákladová přiměřenost“ k zamezení nevhodného vynakládání investičních prostředků;
7. S ohledem na měnící se ceny emisních jednotek zpracovat související analýzu citlivosti financování energeticky úsporných opatření v programu NZÚ, který má být pro období 2017 – 2020 nosným z hlediska predikovaných úspor KSE v sektoru domácností;

8. Verifikovat skutečně dosahované úspory v sektoru bydlení v rámci NZÚ a IROP s ohledem na úroveň požadavků právních a technických předpisů. Stejně tak provést vyhodnocení reálně dosahovaných úspor energie iniciovaných „kotlíkovými“ dotacemi;
9. Pro plné zhodnocení účinnosti realizovaných opatření a zejména pro stanovení míry efektivity využití OP je prioritní precizovat strukturu statistických dat pro vykazování úspor KSE. Jedná se o prioritu podmiňující následné výkaznictví. PS si je vědoma nutné součinnosti MPO a ČSÚ v rozsahu jejich kompetencí, nicméně sjednocení definic a následného upřesňování sledovaných dat považuje za zásadní i pro vyhodnocování cílů SEK.
10. Bylo konstatováno, že stále přetrvávají bariéry realizace energeticky úsporných opatření na municipální úrovni, kde je výrazně iniciující možné čerpání prostředků OP. Zde však je pozorován nárůst administrativní náročnosti přípravy a zpracování žádostí do jednotlivých OP a to navíc za situace, kdy jsou municipální úřady citelně personálně nevybavené zejména v oblasti zavádění energetického managementu.
11. Zřídit odbornou nezávislou entitu podporující výkon státní a veřejné správy na metodické, monitorovací a propagační úrovni, např. při zavádění energetického managementu měst a obcí, zavádění principů „Smart Cities“ a z toho vyplývajících aktiv a přínosů pro rozvoj udržitelné energetiky.

III. Návrh okamžitých opatření

1. Urychleně připravit a spustit kampaň propagující energetickou efektivnost a opatření k úsporám KSE. Vyhlásit efektivnost a úspory za vládní prioritu s výrazným navýšením prostředků v neinvestiční oblasti Státního programu na podporu úspor energie a OZE;
2. Posílit řídicí mechanismy oproti koordinačním, provádět důslednou evaluaci dílčích programů a opatření;
3. Zpracování srovnávací analýzy rozsahu a souladu zák.č.406/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů s zněním implementovaných evropských směrnic do národní legislativy. Složitost souvisejících právních norem, které jsou již nadměrně precizovány, se stávají bariérou např. zpracovávání skutečně funkčních územních energetických koncepcí jako nástroje k dosažení záměrů SEK. Zde je také znovu apelovat na stále nedořešenou problematiku odpojování od CZT. Možné zjednodušení právní normy a jasnější/ srozumitelnější definování pojmů může odstranit bariéru na straně obecné investorské veřejnosti;